

Svenska ord som reste ut i världen

Berättelse

Många ord i svenskan kommer från andra språk. Ett sådant ord kallas ett lånord. Svenskan lånar ofta in ord, till exempel från engelskan. Men det går också åt andra hållet. Ibland lånar andra språk ord från svenskan. Några svenska ord har rest ut i världen. Nu använder andra språk dem.

Ett känt exempel är ordet "ombudsman". En ombudsman är en person som hjälper människor med klagomål. Han eller hon tar tillvara människors rättigheter, till exempel mot en myndighet eller ett företag. Ordet kommer från ett gammalt svenskt ord. Det kom in i engelskan för länge sedan, i slutet av 1800-talet. I dag finns ordet i flera språk, bland annat engelska och tyska.

Ett annat exempel är ordet "smörgåsbord". Ett smörgåsbord är ett bord med många olika rätter. Man väljer själv vad man vill ta. Ett känt exempel är julbordet. Ordet finns också i engelskan. Där kan "smorgasbord" betyda ett bord med mat. Men det kan också betyda ett stort utbud av olika saker, inte bara mat.

Ett tredje ord är "lagom". Lagom betyder ungefär "varken för mycket eller för lite". Det betyder "precis rätt". Många tycker att "lagom" är ett typiskt svenskt ord. Men liknande ord finns faktiskt i andra språk också, till exempel i norskan.

Det är roligt att tänka på att svenska ord kan resa så långt.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
lånord	ett ord som ett språk har tagit från ett annat språk
låna in	ta ett ord från ett annat språk
ombudsman	en person som hjälper människor med klagomål och deras rättigheter
klagomål	när man säger att något är fel och inte bra
rättighet	något som man har rätt till enligt lagen
myndighet	en del av staten, till exempel ett kontor som sköter något
företag	en firma som säljer varor eller tjänster
smörgåsbord	ett bord med många olika rätter att välja från
utbud	många olika saker att välja mellan
lagom	varken för mycket eller för lite; precis rätt

Läsförståelsefrågor

1. Vad är ett lånord?
 1. Ett ord som man måste betala för.
 2. Ett ord som ett språk har tagit från ett annat språk.
 3. Ett ord som bara barn använder.
2. Vad gör en ombudsman?
 1. Lagar mat på ett bord.
 2. Hjälper människor med klagomål och deras rättigheter.
 3. Bygger hus.
3. Vad betyder ordet "lagom"?
 1. Mycket stort och dyrt.
 2. Varken för mycket eller för lite.
 3. Mycket gammalt.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Svenskan lånar bara in ord och lånar aldrig ut ord.
 2. Ordet "ombudsman" finns i flera språk.
 3. "Lagom" är ett ord som bara finns i svenskan.
5. Skriv ett svenskt ord som andra språk har lånat. Du hittar det i texten.

Facit

1. 1. Ett ord som ett språk har tagit från ett annat språk.
2. 1. Hjälper människor med klagomål och deras rättigheter.
3. 1. Varken för mycket eller för lite.
4. 1. nej (svenskan lånar både in och ut ord) b) ja c) nej (liknande ord finns i andra språk, till exempel norskan)
5. Exempel på svar: ombudsman, smörgåsbord eller lagom.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Enkel text om hur språk lånar ord av varandra. Tema: språk och uttryck, och att kontakt mellan länder syns i orden. Fråga 4c lyfter försiktigt myten att "lagom" skulle vara unikt svenskt. Låt eleverna berätta om ord från deras egna språk som har spridit sig till andra språk, och om svenska eller engelska ord som finns i deras modersmål.

Diskussionsfrågor

- Finns det ord från ditt språk som andra språk har lånat? Ge ett exempel.
- Vilka ord från andra språk använder ni när ni pratar ditt modersmål?
- Vad tycker du om ordet "lagom"? Finns det ett liknande ord där du kommer ifrån?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om ett ord från ditt språk som du tycker är svårt att översätta. Vad betyder det och när använder man det?

Källor och faktagranskning

- Institutet för språk och folkminnen (Isof): 'Svenska lånord i världen' – <https://www.isof.se/utforska/kunskapsbanker/i-rolse/ord-som-flyttar/svenska-lanord-i-varlden>
- Wikipedia: 'Lista över svenska ord i andra språk' – https://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_%C3%B6ver_svenska_ord_i_andra_spr%C3%A5k
- Wikipedia (engelska): 'Ombudsman' – <https://en.wikipedia.org/wiki/Ombudsman>
- Mikael Parkvall, 'Lagom finns bara i Sverige och andra myter om språk' (2009)

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: De flesta ord rör sig in i svenskan (ofta från engelskan), men några svenska ord har också spritts ut i världen. Enligt Isof är "ombudsman" och "smörgåsbord" två av de mest kända exemplen. En ombudsman är en person som hjälper människor med klagomål och tar tillvara deras rättigheter, till exempel gentemot myndigheter eller företag; ordet kommer från fornsvenskans "umbuds man" med betydelsen representant/ombud. "Ombudsman" kom in i engelskan i slutet av 1800-talet, och enligt Isof byggde England på 1960-talet upp ett liknande system och behöll det svenska namnet; ordet finns nu i flera språk, bland annat engelska och tyska. Ett smörgåsbord är ett bord med många olika rätter som man väljer fritt från; enligt Oxford English Dictionary (via Isof) har "smorgasbord" funnits i engelskan sedan slutet av 1800-talet och kan på engelska även användas bildligt om "ett stort utbud av olika saker" (t.ex. "a smorgasbord of options"). Nyare svenska ord har spritts genom så kallade översättningslån: "flygskam" har blivit "flight shame" (engelska), "Flugscham" (tyska) och "honte de prendre l'avion" (franska), och "döstäda" har blivit "death cleaning". Det engelska ordet "tungsten" (en metall, grundämne nummer 74) kommer från svenskans "tungsten"; på svenska och tyska kallas samma metall oftast volfram/wolfram. OSÄKERHETER OCH MYTER (markeras försiktigt i texterna): Exakta årtal för när ett ord lånades in är ofta ungefärliga – texterna skriver hellre sekel än påhittade exakta årtal. Att "lagom" skulle vara unikt för svenskan är en myt; enligt Isof och Mikael Parkvall finns liknande ord i andra språk, bland annat norskan. "Lagom" betyder ungefär "varken för mycket eller för lite, precis rätt" och har fått viss internationell uppmärksamhet, mest genom livsstilsböcker (ungefär som danskans "hygge"), men det är inte ett vanligt vardagsord på engelska – detta överdrivs inte. Ombudsman beskrivs neutralt som en funktion/roll, utan värderingar om enskilda länders system, och antalet språk anges som "flera språk" eftersom källorna varierar.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.